

познају и неки каснији системи, пре свега социјалистички (нпр. СССР и др. земље) где су примењивани елементи везаног мандата. Једна њена варијанта је била примењена и у политичком систему СФРЈ по Уставу из 1974. год. успостављањем делегатског система односно механизма у коме су постојале делегације (изабране од радних људи и грађана) и делегати који су у свом раду у скупштинама били дужни да се придржавају ставова и смерница својих делегација које су их делегирале. Нешто слично смо имали и у представничком систему власти треће, СР Југославије у случају посланика у Већу република Савезне скупштине изабраних из Републике Србије јер су они били подложни таквом мандату одн. опозиву и то је једини случај опозива у савременом изборном систему наше земље. Овај императивни мандат као облик правне везаности представника за вољу њихових бирача је произашао из често помињане Русоове доктрине о народној суверености или учења да сувереност припада народу одн. сваком њеном појединцу. Ту суверену власт народ (и сваки појединац у њему) врши непосредно или преко својих представника (али је не отуђујући коначно од себе) с тим да су ти представници дужни да се придржавају налога и инструкција бирача и у том смислу да им полажу рачуна о свом раду, а да ови могу у сваком тренутку да им повуку или опозову дато поверење. То је у ствари однос између властодавца и пуномоћника – типичан уговорни однос у коме посланици нису никакви народни представници, него су само од тог народа овлашћени као пуномоћници и као такви немају право да самостално доносе никакве коначне одлуке.

Доследно изведеном представничком систему (демократији) не одговара ни једна од ових теорија до краја јер док једна од њих води потпуној пасивизацији грађана, друга им оставља одрешене руке у свакодневном одлучивању. Зато проф. П. Николић сматра да ће представнички систем бити ефикасан онда када грађани поред права да бирају своје представнике, буду имали и утицај на њих у остваривању глобалне политике, па би најбоље решење било оно које је негде између слободног и везаног мандата. Управо у пракси савремене представничке државе је и усвојено такво решење и то пре свега захваљујући деловању политичких странака одн. механизма који повезује представника за његову странку и програм који спроводи а такође и грађане (бираче) који гласају за странку и њен програм, а мање се опредељују према личности кандидата.